

УДК 374.7

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/90-2-43>

Анастасія ПТУШКА,

<http://orcid.org/0000-0003-3177-5370>

кандидат філологічних наук, доцент,

завідувач кафедри іноземних мов

Харківського національного автомобільно-дорожнього університету

(Харків, Україна) metodengl@gmail.com

РЕЗУЛЬТАТИ ПЕДАГОГІЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ З РОЗВИТКУ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

У статті представлено результати педагогічного експерименту, спрямованого на перевірку ефективності авторської педагогічної системи формування іншомовної комунікативної компетентності (ІКК) студентів технічних спеціальностей у процесі професійної підготовки. Актуальність дослідження зумовлена потребою сучасного суспільства у висококваліфікованих фахівцях інженерного профілю, здатних здійснювати професійну діяльність у багатомовному та міжкультурному середовищі. У ході експерименту оцінювання рівня сформованості ІКК здійснювалося за визначеними критеріями: мотиваційно-аксіологічним, когнітивним, діяльнісно-операційним та особистісно-рефлексивним. Аналіз результатів констатувального етапу підтвердив низький рівень сформованості ІКК у студентів, що проявлявся у фрагментарності знань, слабкій мотивації, труднощах у застосуванні іншомовних конструкцій у професійних ситуаціях. Водночас після реалізації експериментальної системи в експериментальній групі зафіксовано суттєві позитивні зміни. Статистична перевірка за допомогою критерію Пірсона підтвердила достовірність виявлених змін у експериментальній групі, тоді як у контрольній результати не виявилися статистично значущими. Виявлена динаміка засвідчує ефективність запропонованої педагогічної системи, що забезпечила інтеграцію сучасних методів навчання, розвиток soft skills (комунікативних, презентаційних, лідерських умінь, здатності до вирішення конфліктів і командної роботи), формування рефлексивних і аналітичних здібностей студентів. Найбільш результативною системою виявилася під час практичних і семінарських занять, де активно застосовувалися інтерактивні технології навчання, кейс-метод і завдання, орієнтовані на професійні ситуації.

Отримані дані підтверджують доцільність подальшого впровадження розробленої системи у закладах вищої технічної освіти та відкривають перспективи для майбутніх наукових досліджень у сфері розвитку іншомовної комунікативної компетентності в умовах глобалізаційних змін та інтернаціоналізації освітнього простору.

Ключові слова: іншомовна комунікативна компетентність, технічні спеціальності, педагогічний експеримент, професійна підготовка.

Anastasiia PTUSHKA,

<http://orcid.org/0000-0003-3177-5370>

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,

Head of the Department of Foreign Languages

Kharkiv National Automobile and Highway University

(Kharkiv, Ukraine) metodengl@gmail.com

RESULTS OF A PEDAGOGICAL EXPERIMENT ON THE DEVELOPMENT OF FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE OF STUDENTS IN TECHNICAL SPECIALTIES

The article presents the results of a pedagogical experiment aimed at testing the effectiveness of the author's pedagogical system for developing foreign language communicative competence (FLCC) among students of technical specialties during their professional training. The relevance of the study is determined by the growing demand of modern society for highly qualified engineering professionals capable of performing effectively in multilingual and intercultural environments. Within the experiment, the level of FLCC formation was assessed according to specific criteria: motivational-axiological, cognitive, activity-operational, and personal-reflective. The analysis of the findings from the initial stage confirmed the insufficient level of FLCC formation among students, which was manifested in fragmented knowledge, low motivation, and difficulties in applying foreign language constructions in professional contexts. At the same time, after the implementation of the experimental system, significant positive changes were recorded in the experimental group. Statistical verification using Pearson's criterion confirmed the validity of the identified changes in the experimental group, whereas the results in the control group were not found to be statistically significant.

The revealed dynamics demonstrate the effectiveness of the proposed pedagogical system, which ensured the integration of modern teaching methods, the development of soft skills (communication, presentation, leadership, conflict resolution, and teamwork abilities), as well as the formation of students' reflective and analytical skills. The system proved most effective during practical and seminar sessions, where interactive learning technologies, case methods, and profession-oriented tasks were actively applied.

The obtained results confirm the feasibility of further implementation of the developed system in institutions of higher technical education and outline prospects for future research in the field of developing foreign language communicative competence in the context of globalization and the internationalization of education.

Key words: foreign language communicative competence, technical specialties, pedagogical experiment, professional training.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізації та інтернаціоналізації вищої освіти зростає потреба у фахівцях технічного профілю, здатних ефективно здійснювати професійну діяльність у багатомовному та міжкультурному середовищі. Формування іншомовної комунікативної компетентності (ІКК) стає одним із ключових чинників професійної підготовки майбутніх інженерів, адже володіння іноземною мовою розширює можливості доступу до світових наукових ресурсів, сприяє міжнародній мобільності, підвищує конкурентоспроможність випускників на ринку праці.

Разом із тим аналіз практики вищих навчальних закладів свідчить про недостатній рівень сформованості ІКК у студентів технічних спеціальностей, що виявляється у фрагментарності знань, низькій мотивації до іншомовного навчання, слабкій здатності застосовувати мовні засоби у професійно орієнтованих ситуаціях. Зазначене зумовлює потребу у створенні нових педагогічних систем і технологій, які б інтегрували сучасні методи навчання, інноваційні підходи та розвиток soft skills.

Таким чином, актуальність дослідження визнається необхідністю удосконалення системи підготовки майбутніх фахівців технічних спеціальностей, спрямованої на цілеспрямований розвиток іншомовної комунікативної компетентності, що відповідає вимогам сучасного освітнього простору та професійної діяльності, що й стало темою нашого дослідження.

Аналіз досліджень. У наукових працях проблема формування іншомовної комунікативної компетентності (ІКК) студентів технічних спеціальностей розглядається переважно у двох напрямках: визначення критеріїв та показників оцінювання, а також обґрунтування педагогічних умов її розвитку. Так, (Квасова, 2012 та Гончаренко, 2019) акцентують увагу на необхідності інтеграції міжкультурних аспектів у систему діагностики результатів іншомовної підготовки. (Дмітренко і Будас, 2019) підкреслюють взаємозв'язок між рівнем сформованості ІКК та навчальною мотивацією студентів.

Дослідження (Птушки, 2023 та Степаненко і Лисак, 2024) доводять ефективність інтеграції фахо-

вого змісту у процес іншомовного навчання та значущість колективної роботи для підвищення результативності. У зарубіжних дослідженнях (Фетіскін, Козлов та ін., 2002) акцент робиться на методологічних та дидактичних аспектах розвитку ІКК в умовах інформатизації та інтернаціоналізації освіти. Зазначене підтверджує актуальність пошуку нових педагогічних моделей, здатних забезпечити ефективне формування іншомовної комунікативної компетентності у студентів технічних спеціальностей.

Мета дослідження – експериментально перевірити ефективність запропонованої педагогічної системи формування іншомовної комунікативної компетентності студентів технічних спеціальностей у процесі їхньої професійної підготовки.

Виклад основног матеріалу. З метою перевірки ефективності педагогічної системи розвитку іншомовної комунікативної компетентності (ІКК) студентів технічних спеціальностей на контрольному етапі експерименту було здійснено узагальнений аналіз отриманих результатів.

Дослідження здійснювалося протягом 2022–2025 рр. у рамках навчально-виховного процесу Харківського національного автомобільно-дорожнього університету. До проведення педагогічного експерименту було залучено 42 викладачі та 606 студентів технічних спеціальностей. Формування вибірки респондентів відбувалося з урахуванням сучасних методологічних принципів, що забезпечувало як операційну, так і внутрішню надійність отриманих результатів.

Оцінювання проводилося відповідно до заздалегідь визначених критеріїв та індикаторів рівня сформованості окремих компонентів компетентності, що забезпечило об'єктивність і наукову валідність дослідження (Гончаренко, 2019; Квасова, 2012; Птушка, 2023; Гринечко, 2012).

Упродовж констатувального та контрольного етапів педагогічного експерименту вимірювання та спостереження здійснювалися на початку й наприкінці кожного навчального року. Такий підхід дозволив простежити динаміку змін у розвитку ІКК, здійснювати послідовний аналіз проміжних результатів і своєчасно коригувати зміст,

методи, форми та засоби навчання для усунення виявлених труднощів.

Результати констатувального етапу довели, що як у контрольній, так і в експериментальній групах відзначалася нестабільність у засвоєнні мовленнєвих технік, необхідних для професійної комунікації. Студенти переважно використовували іншомовні конструкції ситуативно, мали труднощі з побудовою логічних висловлювань та адаптацією мовлення до конкретних професійних умов. Це свідчить про те, що діяльнісно-операційний компонент ІКК у більшості респондентів залишався на низькому або середньому рівні сформованості.

Важливо підкреслити, що на обох етапах експерименту здійснювалося співставлення результатів у межах тих самих груп (експериментальної та контрольної), що забезпечувало достовірність і відтворюваність дослідження. Отримані результати підтвердили необхідність створення ефективної методичної моделі, орієнтованої на поступове підвищення когнітивного та діяльнісного компонентів ІКК у контексті професійної підготовки майбутніх інженерів.

Для поглибленого аналізу було застосовано методологію статистичної обробки даних, традиційну для педагогічних досліджень (Гончаренко, 2019). Розподіл результатів характеризувався за показниками центральної тенденції: модою, медіаною та середнім арифметичним.

– Мода – значення, що найчастіше повторюється у вибірці.

– Медіана – центральне значення впорядкованого ряду; за парної кількості даних визначалась як середнє двох центральних показників.

– Середнє арифметичне ($\bar{x}$) – показник центру розподілу, який обчислювався за класичною формулою.

$$X_{cp} = \frac{\sum_{i=1}^n x_i}{n}$$

де x_i – значення показника i -го респондента,
 n – загальна кількість учасників.

Для оцінювання варіативності даних використовувалися такі показники:

1. Розмах варіації – різниця між максимальним і мінімальним значеннями у вибірці.

2. Дисперсія (σ^2) – числове відображення відхилення результатів від середнього значення.

$$\sigma^2 = \frac{\sum_{i=1}^n (x_i - X_{cp})^2}{n - 1}$$

3. Стандартне відхилення – головний індикатор ступеня розкиду даних у межах вибірки.

Отримані результати підтвердили, що значення моди, медіани та середнього арифметичного є

близькими, що свідчить про нормальний (рівномірний) розподіл даних. Зазначене забезпечує можливість використання кореляційного аналізу для визначення взаємозв'язків між змінними.

Залежність між показниками X та Y визначалась через коефіцієнт кореляції Пірсона (r), відомий як коефіцієнт добутку моментів. Для статистичної перевірки було застосовано непараметричний критерій Пірсона, у межах якого висувалися такі гіпотези:

– Но (нульова гіпотеза): відмінності між показниками є випадковими;

– На (альтернативна гіпотеза): відмінності між показниками мають статистично значущий характер.

Критичний рівень значущості становив $p \leq 0,05$, що відповідає загальноприйнятим стандартам у педагогічних дослідженнях.

Узагальнюючи, можна зазначити, що завдання контрольного етапу експерименту полягали у:

1. Аналізі та інтерпретації якісних і кількісних змін у рівні сформованості ІКК майбутніх інженерів після впровадження експериментальної системи навчання.

2. Систематизації результатів констатувального й контрольного етапів та формулюванні узагальнених висновків, які підтверджують ефективність запропонованої моделі.

У результаті впровадження розробленої педагогічної системи формування іншомовної комунікативної компетентності на різних етапах експерименту в експериментальній групі зафіксовано суттєве зростання рівня сформованості її ключових компонентів, тоді як у контрольній групі динаміка змін виявилася менш значущою.

Зокрема, аналіз мотиваційно-ціннісного компонента показав позитивні зрушення у студентів експериментальної групи. За результатами діагностики контрольного етапу вони продемонстрували вищі показники сформованості внутрішньої мотивації: підвищення ціннісного ставлення до обраної професії, стійкий інтерес до засвоєння методів і прийомів іншомовної комунікації, а також прагнення до професійного самовдосконалення з орієнтацією на розвиток комунікативних умінь.

Варто підкреслити, що результати констатувального етапу діагностики мотиваційно-ціннісного компонента засвідчили недостатній рівень сформованості в студентів позитивного ставлення до оволодіння іншомовними комунікативними навичками. Для більшості характерними були байдужість або навіть негативне ставлення до вивчення іноземної мови, низька пізнавальна активність, особливо в нетипових

чи позаобов'язкових ситуаціях, а також відсутність стійкої внутрішньої мотивації. Виконання навчальних завдань мало переважно формальний характер: знання використовувалися механічно, без усвідомлення логіки їх застосування, що призводило до фрагментарності засвоєного матеріалу й труднощів у використанні здобутих умінь у професійному контексті.

Також було виявлено значну кількість помилок у розвитку комунікативних і «soft skills», що поєднувалося з неадекватною самооцінкою власних результатів – як у бік їх заниження, так і завищення, що свідчило про потребу у педагогічній корекції. При цьому більшість студентів не пов'язували причини низької результативності з власною відповідальністю, мали труднощі у визначенні та виправленні відхилень від навчальних цілей і рідко проявляли ініціативу у зверненні за допомогою.

На контрольному етапі педагогічного експерименту рівень сформованості мотиваційно-ціннісного компонента іншомовної комунікативної компетентності визначався за допомогою мотиваційно-аксіологічного критерію. Для цього було використано адаптований комплекс психодіагностичних методик, зокрема методику М. Рокича «Ціннісні орієнтації», опитувальник самоактуалізації, розроблений А. Лазукіним, а також тест мотивації досягнення А. Мехрабіана (Фетіскін та ін. 2002; Соколова 2019; Хвалибога, 2021). Узагальнені результати змін діагностики представлені у рис. 1.

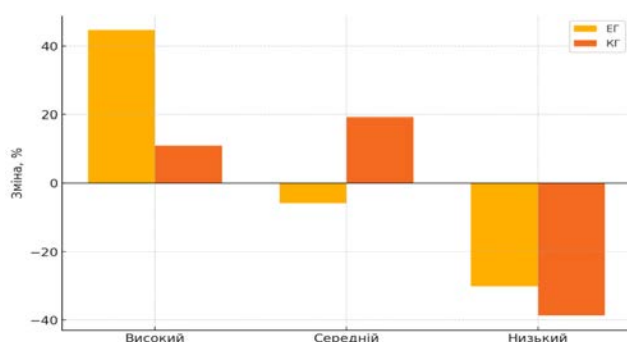

Рис. 1. Динаміка змін (%) за рівнями сформованості мотиваційно-ціннісного компонента у експериментальній (ЕГ) та контрольній (КГ) групах

Аналіз даних, отриманих за допомогою оцінних шкал діагностичного комплексу, засвідчив суттєве покращення показника, що відображає потребу в досягненні успіху у професійній діяльності, пов'язаній із формуванням іншомовної комунікативної компетентності. Водночас опитування студентів на двох етапах педагогічного

експерименту підтвердило як важливість сформованого ціннісного ставлення до володіння іншомовними комунікативними навичками, так і розвиненість мотивації до їх опанування.

На цьому тлі стають очевидними позитивні зрушення у формуванні мотиваційно-ціннісного компонента готовності майбутніх фахівців технічних спеціальностей до розвитку іншомовної комунікативної компетентності за мотиваційно-аксіологічним критерієм.

Зіставлення отриманих емпіричних даних, дає підстави констатувати істотний приріст показників в експериментальній групі за високим рівнем сформованості мотиваційно-аксіологічного критерію (+44,5%), тоді як у контрольній групі цей показник виявився значно нижчим (+10,9%). У межах середнього рівня в експериментальній групі зафіксовано незначне зниження (-5,8%), натомість у контрольній спостерігається зростання (+19,2%). Стосовно низького рівня, у студентів експериментальної групи його частка зменшилася до 30,1%, у той час як у контрольній – до 38,7%. Отримані результати засвідчують вищу ефективність педагогічного впливу саме в умовах експериментальної методики.

Отримані дані можна розглядати як свідчення проміжного етапу трансформації освітнього процесу, що характеризується усвідомленням необхідності застосування інноваційних підходів до формування іншомовної комунікативної компетентності у системі сучасної технічної освіти. Відмінною рисою цього етапу є активне залучення всіх суб'єктів освітньої діяльності, насамперед викладачів, до засвоєння оновлених методик. Проведене дослідження підтверджує доцільність подальшого розвитку цього напрямку, що визначає вектор наступних наукових пошуків. Це пояснює зростання інтересу до іншомовної комунікативної компетентності як серед представників контрольної, так і експериментальної групи. Очевидно, що з часом інноваційні методи, форми та прийоми навчання інтегруються у систему професійної підготовки майбутніх фахівців, суттєво посилюючи їхню мотивацію.

На контрольному етапі педагогічного експерименту рівень сформованості когнітивного компонента готовності студентів до іншомовної комунікативної компетентності (оцінюваний за змістовим критерієм із застосуванням спеціально розробленого опитувальника для визначення системності та глибини знань про ключові аспекти іншомовної комунікації) (рис. 2).

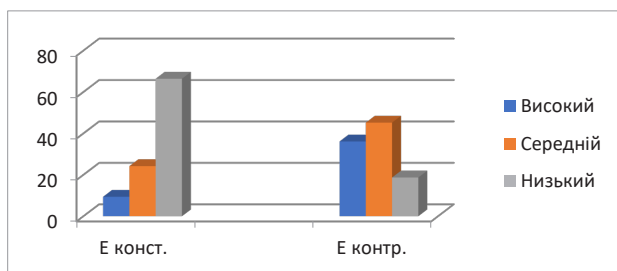

Рис. 2. Результати контрольного етапу експериментальної перевірки щодо сформованості когнітивного компонента готовності майбутніх фахівців технічних спеціальностей до формування іншомовної комунікативної компетентності за змістовим критерієм

Аналіз результатів, отриманих за допомогою оцінних шкал діагностичного комплексу, засвідчив істотне підвищення рівня системності, актуальності та варіативності знань у сфері іншомовної комунікативної компетентності. Узагальнення даних, що відображають показники змістового критерію, дає підстави стверджувати: у студентів експериментальної групи спостерігається приріст за високим рівнем на +27,1%, тоді як у контрольній групі цей показник становив лише +9,6%. У межах середнього рівня в ЕГ зафіксовано зростання на 21,3%, тоді як у КГ – на 38,4%. Щодо низького рівня, то його частка знизилася до 48,0% в експериментальній групі та до 48,4% у контрольній.

На підсумковому етапі педагогічного експерименту було здійснено оцінювання рівня сформованості готовності студентів до іншомовної комунікативної компетентності, зокрема діяльнісно-операційного компонента. Для цього використовувалися процесуальний критерій та комплекс діагностичних методик: методика КОС В. Синявського та Б. Федорошина, методика визначення спрямованості особистості у комунікації С. Братченка, а також спеціально розроблені кейсові завдання, спрямовані на розв'язання професійних ситуацій із застосуванням іншомовних засобів.

Згідно з отриманими даними, можемо стверджувати, що у студентів експериментальної групи спостерігається приріст високого рівня на +18,7%, тоді як у контрольній групі цей показник становить лише +10,3%. Водночас за середнім рівнем у ЕГ відзначено зниження на 3,9%, тоді як у КГ динаміка не зафіксована. Щодо низького рівня, то в експериментальній групі його частка зменшилася до 20,0%, у контрольній – до 10,3%.

Результати аналізу отриманих даних засвідчили істотне зростання показників, пов'язаних із

розвитком діагностичних, аналітичних, конструктивних і комунікативних умінь, а також soft skills. Це дало змогу констатувати позитивну динаміку у формуванні діяльнісно-операційного компонента готовності до іншомовної комунікативної компетентності за процесуальним критерієм. Особливо важливими є досягнення у сфері засвоєння основ іншомовної комунікації та методик її реалізації. Додаткову увагу приділено розвитку soft skills, які мають ключове значення для майбутніх фахівців технічних спеціальностей: комунікативні та лідерські вміння, здатність до презентації та публічних виступів, вміння вирішувати конфліктні ситуації, креативність і навички ефективної міжособистісної взаємодії.

Аналіз результатів, отриманих за допомогою діагностичного комплексу, продемонстрував істотне підвищення показників, що характеризують здатність студентів до рефлексії, критичної самооцінки та самоаналізу власної діяльності. Виявлена динаміка підтверджує ефективність педагогічного впливу та свідчить про прогрес у розвитку особистісно-рефлексивного компонента готовності майбутніх фахівців до формування іншомовної комунікативної компетентності.

На основі отриманих результатів можна зробити висновок про суттєве зростання показників у експериментальній групі: за високим рівнем зафіксовано приріст на +19,4%, що значно перевищує відповідний показник контрольної групи (+5,8%). У межах середнього рівня в ЕГ спостерігається підвищення на 20,6%, тоді як у КГ – на 14,1%. Щодо низького рівня, то його частка зменшилася до 19,9% в експериментальній групі та до 40,0% у контрольній.

Результати проведеного дослідження засвідчили зростання здатності студентів до рефлексії, самоаналізу та критичної самооцінки власної діяльності. Важливим чинником розвитку іншомовної комунікативної компетентності виявилися не лише знання, уміння та навички, але й сформовані установки, які потребують усвідомлення та практичного застосування. До таких установок належать: орієнтація на створення атмосфери взаємодовіри й поваги, визнання потенціалу кожного учасника освітнього процесу у вирішенні навчальних завдань, розуміння переваг колективної діяльності над індивідуальною, повага до різних точок зору, а також усвідомлення вагомості як змісту, так і форми подання навчального матеріалу. Важливою є й готовність студентів брати участь у створенні навчального продукту, що підвищує рівень їхньої зацікавленості та мотивації, здатність групи до самостійного подолання труднощів за умови

належної організації роботи, використання опору як ресурсу розвитку та засвоєння прийомів конструктивного зворотного зв'язку.

Отримані результати свідчать про статистично підтверджені зрушення у рівнях сформованості іншомовної комунікативної компетентності студентів технічних спеціальностей у процесі їхньої професійної підготовки. Проведений статистичний аналіз засвідчив достовірність виявлених змін: при рівні надійності $\alpha = 0,95$ у представників експериментальної групи показник критерію Т склав 7,87, що перевищує табличне значення $T_k = 4,32$. Зазначене є підставою для висновку про наявність суттєвих якісних трансформацій у результатах навчання. Натомість у контрольній групі отримано $T = 4,12$, що є нижчим за критичне значення $T_k = 4,32$, а отже, зафіксовані зміни можна розглядати як несуттєві у межах педагогічного експерименту.

Висновки. Отже, аналіз готовності майбутніх фахівців технічних спеціальностей до іншомовної комунікативної компетентності після завершення педагогічного експерименту підтвердив зростання всіх компонентів цього процесу в експериментальній групі на відміну від контрольної. Найбільш відчутний ефект реалізації педагогічної системи спостерігався під час семінарських і практичних занять, тоді як на лекціях він виявлявся менш виражено. За результатами спостережень, такі позитивні зрушення стали можливими завдяки оновленню методичних підходів викладачів, що відбулося після проходження ними програм підвищення кваліфікації. Зміни торкнулися також і змісту самостійної роботи: включення до неї творчих завдань активізувало використання інноваційних методів та прийомів навчання, спрямованих на вдосконалення іншомовної комунікативної компетентності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гончаренко Л. М. Критерії та показники оцінювання якості іншомовного мовлення студентів немовних спеціальностей. *Педагогічний дискурс*. 2019. №26. С. 112-119.
2. Гринечко А. Роль самооцінювання в процесі самовизначення особистості. Актуальні питання гуманітарних наук. 2012. Вип. 3. С. 227-235.
3. Дмитренко Н. Є., Будас Ю. О. Вплив оцінювання іншомовної компетентності на мотивацію студентів. *Visnyk KNLU. Series "Pedagogy and Psychology"*. 2019. № 29. С. 178-189. URL: <https://doi.org/10.32589/2412-9283.29.2018.154014> (дата звернення: 11.11.2024).
4. Квасова О. Г. Сучасні підходи до контролю та оцінювання іншомовної міжкультурної компетентності. *Іноземні мови*. 2012. № 3 (71). С. 50-57.
5. Птушка А. Умови формування іншомовної комунікативної компетентності студентів технічних спеціальностей у процесі вивчення іноземної мови у ЗВО. *Professional Education: Methodology, Theory and Technologies*. 2023. № 9(2). С. 155-173. URL: <https://profedu.com.ua/en/journals/tom-9-2-2023/umovi-formuvannya-inshomovnoyi-komunikativnoyi-kompetentnosti-studentiv-tekhnikh-spetsialnostey-u-protsesi-vivchennya-inozemnoyi-movi-u-zvo> (дата звернення: 04.02.2025).
6. Степаненко О., Лисак Г., Тонконог Н. Формування іншомовної комунікативної компетентності у здобувачів вищої освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 77, т. 3. С. 266-273. URL: <https://journals.oa.edu.ua/index.php/humanities/article/view/4186>
7. Хвалибога Т., Паласюк М. Перспективи розвитку іншомовних компетентностей у студентів ЗВО: сучасні тенденції. *Освіта і педагогічна наука*. 2021. №4. С. 55-63.
8. Fetiskin, N., Kozlov, V., & Manuilov, G. (2002). Didactic Basis in Teacher Training: Developing a Student's Professional Competence. *European Proceedings of Social and Behavioural Sciences*, Vol. LI, pp. 110-120. URL: <https://doi.org/10.15405/epsbs.2018.09.13> (дата звернення: 04.11.2024).
9. Sokolova S., Mammadov N. Sh., Kholiavko N. Development of students' foreign language communicative competence in context of internationalisation and informatisation of higher education. *Advanced Education*. 2019. Special Issue 11 URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1305798.pdf> (дата звернення: 04.11.2024)

REFERENCES

1. Honcharenko L. M. (2019). Kryterii ta pokaznyky otsiniuvannya yakosti inshomovnoho movlennia studentiv nemovnykh spetsialnostei [Criteria and indicators of assessing the quality of foreign language speech of non-linguistic students]. *Pedahohichniy diskurs. Pedagogical Discourse*, 26, 112-119. [in Ukrainian].
2. Hrynychko A. (2012). Rol samootsiniuvannya v protsesi samovyznachennia osobystosti [The role of self-assessment in the process of self-determination of personality]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. Current Issues of the Humanities*, 3, 227-235. [in Ukrainian].
3. Dmitrenko N. Ye., Budas Yu. O. (2019). Vplyv otsiniuvannya inshomovnoi kompetentnosti na motyvatsiiu studentiv [The impact of assessing foreign language competence on students' motivation]. *Visnyk KNLU. Seriya "Psykhohohiia ta pedahohika"* Bulletin of KNLU. Series "Psychology and Pedagogy", 29, 178-189. <https://doi.org/10.32589/2412-9283.29.2018.154014> [in Ukrainian].

4. Kvasova O. H. (2012). Suchasni pidkhody do kontroliu ta otsiniuvannya inshomovnoi mizhkulturnoi kompetentnosti [Modern approaches to control and assessment of foreign language intercultural competence]. *Inozemni movy. Foreign Languages*, 3(71), 50-57. [in Ukrainian].
5. Ptushka A. (2023). Umovy formuvannya inshomovnoi komunikativnoi kompetentnosti studentiv tekhnichnykh spetsialnostei u protsesi vyvchennia inozemnoi movy u ZVO [Conditions for the formation of foreign language communicative competence of technical students in the process of foreign language learning in higher education institutions]. *Professional Education: Methodology, Theory and Technologies*, 9(2), 155-173. <https://profedu.com.ua/en/journals/tom-9-2-2023/umovi-formuvannya-inshomovnoyi-komunikativnoyi-kompetentnosti-studentiv-tekhnichnykh-spetsialnostey-u-protsesi-vivchennia-inozemnoyi-movi-u-zvo>. [in Ukrainian].
6. Stepanenko O., Lysak H., Tonkonoh N. (2024). Formuvannya inshomovnoi komunikativnoi kompetentnosti u zdobuvachiv vyshchoi osvity [Formation of foreign language communicative competence in higher education applicants]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk Current Issues of the Humanities*, 77(3), 266-273. <https://journals.oa.edu.ua/index.php/humanities/article/view/4186>. [in Ukrainian].
7. Khvalyboha T., Palasiuk M. (2021). Perspektyvy rozvytku inshomovnykh kompetentnosti u studentiv ZVO: suchasni tendentsii [Prospects for the development of foreign language competences of higher education students: modern trends]. *Osvita i pedahohichna nauka – Education and Pedagogical Science*, 4, 55-63. [in Ukrainian].
8. Fetiskin, N., Kozlov, V., & Manuilov, G. (2002). Didactic basis in teacher training: Developing a student's professional competence. *European Proceedings of Social and Behavioural Sciences*, LI, 110-120. <https://doi.org/10.15405/epsbs.2018.09.13> (<https://doi.org/10.15405/epsbs.2018.09.13>)
9. Sokolova S., Mammadov N. Sh., & Kholiavko N. (2019). Development of students' foreign language communicative competence in context of internationalisation and informatisation of higher education. *Advanced Education, Special Issue 11*. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1305798.pdf> [in Ukrainian].

Дата першого надходження рукопису до видання: 28.08.2025
Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 26.09.2025
Дата публікації: 23.10.2025